

Vuoden 2024 talousarvio ja taloussuunnitelma vuosille 2025-2026

Khall 19.06.2023 § 199

Valmistelija

Valmistelu ja lisätiedot: Talouspäällikkö Lauri Ämmälä puh. 044 422 4059

Vuoden 2024 talousarvion ja taloussuunnitelman vuosille 2025-2026 lähtökohtana on vuoden 2023 talousarvion pohjalta toukokuussa laadittu ennustelaskelma. Ennustelaskelmassa on pyritty huomioimaan kaikki vuonna 2023 toimintaan ja talouteen vaikuttavat tekijät.

Euran vuoden 2023 päivitetty ennuste loppuvuoden toteumasta on noin 600 000 euroa ylijäämäinen. Näkymät vuosille 2024-2026 ovat kuitenkin varsin heikot.

Verotulokertymän ennustetaan olevan nykyisillä veroprosenteilla 2024 noin 1,1 miljoonaa euroa pienemmät kuin vuonna 2023 ja vuonna 2025 0,6 miljoonaa pienemmät kuin 2023. Vasta vuonna 2026 ennustetaan verotulojen saavuttavan vuoden 2023 tason. Valtionosuuksien ennakoidaan laskevan vuonna 2024-2026 noin 2,0-2,7 miljoonaa euroa vuoden 2023 tasosta. Toimintatuottojen odotetaan olevan vuoden 2023 tasoa kaikkina talousarvio- sekä suunnitelmavuosina.

Kunta- ja hyvinvointityöntekijänsä laskelmien mukaan kunta-alan palkan korotusten vaikutus on 3,11%. Tämä tarkoittaa Euralle noin 860 000 euron palkkakustannusten nousua vuoden 2023 henkilöstörakenteella. Kustannuksia nostaa myös inflaatio, jonka on vuonna 2024 arvioitu olevan noin 3%, sekä korkojen nousu. Euriborin on arvioidu asetettavan vuonna 2024 noin 4 % tuntumaan.

Kuntalain (110 §) mukaan kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää. Talous tulee siis jatkossakin pitää tasapainossa.

Toukuussa laadittiin ennuste vuoden 2024 näkymistä. Ennusteen pohjana käytettiin vuoden 2023 henkilöstömitoitusta, palvelurakennetta ja toiminnan volyyminä. Ennuste huomioi verotulojen sekä valtio-osuuksien laskun ja henkilöstö- sekä muiden kustannusten nousun. Ennuste arvioi nykyrakenteella vuoden 2024 olevan 4,7 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Kuntalain (110 §) mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarviossa ja suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Kolmeksi tai neljäksi vuodeksi laaditun taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määrärahat ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Talousarvion laadinnan aikataulu ja muuta huomioitavaa:

- Vuoden 2024 vakinaisen henkilön palkkojen pohjat viedään talousarviojärjestelmään elokuun alussa. Yleiskorotukset lasketaan keskitetysti henkilöstöhallinnossa. Määräaikaisten ja sijaisten palkat tulee arvioida kustannuspaikoittain.
- Palvelualueiden tulee kuvata vakituisen henkilöstön määrän muutokset yksilöidysti vuodesta 2023 vuoteen 2024. Lisäksi palvelualueiden tulee kuvata määräaikaiseen henkilöstöön varattavan määrärahan muutokset vuoden 2023 talousarviosta vuoteen 2024. Sijaismäärärahoja suunnitellussa tulee miettiä kokonaistaloudellisesti kustannustehokkain ratkaisu. Palvelualueiden tulee miettiä mikä on vakinaisen henkilöstön, sijaishenkilöstön ja ns. varahenkilöstön tasapainoin suhde. Oleellista on löytää toiminnallisesti ja taloudellisesti järkevin vaihtoehto.
- Palvelualueiden tulee syöttää ensimmäiset versiot talousarviojärjestelmään ulkoisista tuloista ja menoista 4.9.2023 mennessä. Tämän jälkeen on vielä mahdollista tarkentaa lukuja viikon 38 lautakunta käsittelyihin asti.
- Toiminnallisina ja laadullisina mittareina käytetään kuntastartegiassa olevia mittareita.
- Toiminnallisia tavoitteita peilataan väestörakenteen muutoksiin sekä kunnan strategiaan. Palvelumitoitusten lähtökohtana pidetään 30.6.2023 väestömäärää ja -rakennetta. Lautakuntien tulee käsitellä lopulliset talousarvioesityksensä ennen 11.10.2023
- Kuntakonsernin tytäryhtiöitä pyydetään vastaavasti käsittelemään hallituksissaan ensi vuoden toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteitaan ja toimittamaan ne 9.10.2023 mennessä kunnan kirjaamoon.
- Palvelualueiden neuvottelut investointiesityksistä ja sisäisten teknisten palvelujen (toimitilat, ruokapalvelut) ylläpitotarpeista käydään yhdessä taloushallinnon, teknisen toimen ja palvelualueiden välillä syyskuun loppuun mennessä.
- Palvelualueiden kiinteistöihin liittyvät investointiesitykset ja irtaimen omaisuuden esitykset toimitetaan keskitetysti syyskuun loppuun mennessä teknisiin palveluihin. Esityksessä tulee huomioida myös tulevien vuosien toiminnallisista muutoksista johtuvat tarpeet. Investointiraja on 10 000 euroa, jota pienemmille kohteille tulee varata määräraha käyttötalouteen.
- Sisäiset erät määritellään keskitetysti yhdessä taloushallinnon, sivistyshallinnon ja teknisten palveluiden kesken.
- Käyttötalouden toimintatuottoja (myynti-, maksu- ja muut tuotot) määritettäessä tavoitteena on, että hinnoittelulla katetaan toiminnasta aiheutuvat kustannukset huomioiden lakien/asetusten määräykset.
- Budjetoinnin tukena toimii myös UDP Raportointi (taloushallinnon käytössä oleva ohjelmisto), jossa on mahdollisuus porautua laskutasolle.
- Palvelualueiden esitysten tulee sisältää yksityiskohtaiset priorisointiesitykset ja kuvaukset leikkausten vaikutuksista.

Valtuutetuille järjestetään iltakoulu 2.10.2023 talousarvion lähtökohdista ja talousarvion valmistelun tilanteesta.

Kunnanhallitus käsittelee talousarviota ensimmäisen kerran 25.9.2023 ja toisen kerran 16.10.2023.

Kunnanhallitus tekee ehdotuksensa 2024 kiinteistöveroosenteista valtuustolle 6.11.2023 kokouksessaan.

Valtuusto hyväksyy talousarvion ja veroprosentit 13.11.2023 kokouksessaan.

Talousarvion laadintaohjeistusta tarkennetaan elo-syyskuun aikana, kun verotulo-, valtionosuus- ja sote-ennusteet päivittyvät. Lisäksi vastuualueille toimitaan tarkennettu ohjeitus- ja aikataulu talousarvion teknisistä yksityiskohdista.

Hallintosäännön § 23 mukaan kunnanhallitus päättää talousarvion laadintaohjeista.

Esittelijä Kunnanjohtaja Juha Majalahti

Päätösehdotus Kunnanhallitus antaa edellä olevan ohjeistuksen palvelualueille vuoden 2024 talousarvion teknistä laadintaa varten.

Lisäksi kunnanhallitus antaa talousarvion laadintaan seuraavan raamin:
- Talousarvio vuodelle 2024 ja taloussuunnitelmat vuosille 2025-2026 tulee laatia menojen ja tulojen tasapainoon. Valtuustoon nähden sitovia määrärahoja ovat palvelualueiden toimintakulut ja toimintatuotot

Lisäksi:

- Henkilöstökulut eivät saa ylittää vuoden 2023 talousarviotasoa.
- Palveluiden ostojen; aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden; avustusten ja muiden toimintakulujen tulee alittaa vuoden 2023 talousarvio taso 3 % :lla.
- Investointitaso ei saa ylittää 4 miljoonaa euroa.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Khall 25.09.2023 § 259

Valmistelija **Valmistelu ja lisätiedot:** Talouspäällikkö Lauri Ämmälä puh. 044 422 4059

Tekninen lautakunta käsittelee ensimmäisen kerran talousarvioesitystään kokouksessaan 20.9.2023 ja sivistyslautakunta 21.9.2023.

Palvelualuejohtajat yhdessä talouspäällikön kanssa esittelevät kokouksessa talousarvion laadinnan tuoreinta tilannetta.

Esittelijä Kunnanjohtaja Juha Majalahti

Päätösehdotus Kunnanhallitus merkitsee lautakuntien talousarvio käsittelyn tilanteen tiedokseen ja ohjeistaa lautakuntien jatkovalmistelua.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Pöytäkirjamerkintä: sivistysjohtaja Matti Kompuinen ja tekninen johtaja Kimmo Haapanen poistuivat kokouksesta ko. asiakohdan käsittelyn jälkeen.

Khall 16.10.2023 § 304

Valmistelija **Valmistelu ja lisätiedot:** Talouspäällikkö Lauri Ämmälä puh. 044 422 4059

Johtoryhmä on jatkovalmistellut talousarviota vuodelle 2024 ja taloussuunnitelmaa vuosille 2025-2025 valtuuston iltakoulun ja kunnan hallituksen ohjeistuksen mukaisesti.

Esittelijä Kunnanjohtaja Juha Majalahti

Päätösehdotus Kunnanhallitus merkitsee talousarvion laadinnan tilanteen tiedoksi ja ohjeistaa jatkovalmistelua.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Pöytäkirjamerkinnot: Lehtonen Harri saapui pykälän käsittelyn aikana kello 17:27. Vainio Maaret saapui pykälän käsittelyn aikana kello 17:28

Khall 30.10.2023 § 308
326/02.02.00/2023

Valmistelija **Valmistelu ja lisätiedot:** Talouspäällikkö Lauri Ämmälä puh. 044 422 4059

Talousarviota vuodelle 2024 ja taloussuunnitelmaa vuosille 2025-2026 on jatkovalmisteltu kunnanhallituksen ohjeistuksen mukaisesti.

Talousarvio on laadittu siten, että menot ovat 1 562 tuhatta euroa tuloja suuremmat, eli alijäämäiseksi. Palvelualueet ovat tasapainottaneet omia alkuperäisiä esityksiään useilla sadoilla tuhansilla euroilla loppukesän ja syksyn aikana. Talousarvio esitys ei kuitenkaan sisällä merkittäviä toiminnallisia tai rakenteellisia muutoksia vuoteen 2023 verrattuna.

Talousarviolunnokseen on sisällytetty tuloveroprosentin korotus. Lisäksi esitys sisältää ennakoiden yleisen kiinteistö-veron maapohjan alarajan noston 0,93 % → 1,30 %. Yleinen kiinteistövero on Eurassa ollut 1,10 %. Toimintatulojen laskua, etenkin laskevia vesi- ja jätevesimaksuja on talousarviossa kompensoitu nostamalla vesi- ja jätevesimaksutuottoja. Tekninen lautakunta tekee lopullisen esityksen kunnan hallitukselle ja edelleen valtuustolle vesimaksujen korotuksista.

Teknisen lautakunnan ensimmäisessä käsittelyssä vuoden 2024 investointitaso oli 4,5 miljoonaa ja vuoden 2025 noin 6,3 miljoonaa euroa. Tekninen lautakunta tarkensi toisessa käsittelyssä investointisuunnitelmaa niin että lautakunnan lopullinen esitys oli 3,9 miljoonaa vuodelle 2024 ja 6,2 miljoonaa vuodelle 2025. Teknisen lautakunnan käsittelyn jälkeen investointisuunnitelmaa on käyty läpi kunnanhallituksessa ja keskusteluiden pohjalta virkamiesjohto on laatinut investointiesityksen vuosille 2024-2028, missä vuoden 2024 investointitaso on 3,2 miljoonaa euroa ja vuoden 2025 taso 3,0 miljoonaa euroa. Vuosille 2026-2027 arvioidaan noin 5 miljoonan euron investointitasoa.

Kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Vuoden 2024 talousarvio esityksen pohjalta on laadittu estimaatti vuosien 2025-2028 talouden kehityksestä. Estimaatti on hyvin matemaattinen ja perustuu Kuntaliiton ja FCG:n laatimiin ennusteisiin mm. palkkojen kehityksestä, yleisestä hintakehityksestä, verotulojen ja valtionosuuksien

kehityksestä. Estimaatissa on pyritty huomioimaan myös investointien ja velkakehityksen vaikutus tulevien vuosien käyttötalouteen. Laaditun estimaatin mukaan Euran kunnan tulos on vuosittain alijäämäinen vuosina 2024-2028, mikäli nykyistä kustannusrakennetta ei saada kevennettyä tai tulojen kehitys ei ole merkittävästi suurempi kuin nyt on ennustettu.

Talousarvioesitys sisältää pääpiirteisen laskelman tarvittavasta tasapainotustasosta.

Esittelijä	vs. kunnanjohtaja Kari Kankaanranta
Päätösehdotus	Kunnanhallitus merkitsee talousarvion laadinnan tilanteen tiedoksi ja ohjeistaa jatkovalmistelua.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Pöytäkirjamerkintä: Katila Tommi saapui pykälän käsittelyn aikana 16:02.

Pöytäkirjamerkintä: Haapanen Kimmo ja Kompuinen Matti poistuivat kokouksesta asian käsittelyn jälkeen kello 16:50.